

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conferenceภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38Visionary Leadership of School Administrators Affecting the Change Management in Schools under
the Office of Secondary Educational Service Areas, Area 38สิงห์คำ ยอดปานันท์ (Singkham Yodpanan)¹ สฤตพงษ์ ลิ้มปิยะเรียว (Saritpong Limpisathian)²นิตยา ภัสสรศิริ (Nittaya Passornsiri)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลง 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารการเปลี่ยนแปลงและ 4) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำนวน 325 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของเครจซ์และมอร์แกน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา และการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเที่ยง .98 และ .99 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 คือตัวแปรด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการสร้างนวัตกรรม โดยสามารถสร้างสมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นแสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน คือ $Z_Y = .499 (Z_1) + .258 (Z_2) + .161 (Z_3)$

คำสำคัญ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail address: sing012@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร.สฤตพงษ์ ลิ้มปิยะเรียว แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail address: saritpong.lim@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ภัสสรศิริ นักวิชาการอิสระด้านการบริหารการศึกษา e-mail address: Nittaya.pas@gmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

Abstract

The purpose of this research was to study 1) the level of vision leadership of school administrators, 2) the state of change management, 3) the relationship between vision leadership of school administrators and the change management, and 4) to study the visionary leadership of school administrators affecting the change management in schools under the Office of Educational Service Area 38. The sample were three hundred and twenty-five teachers in schools, under the Secondary Educational Service Area Office 38, determined by using the Krejcie and Morgan method. The sample was chosen by stratified random sampling. The research tool was a questionnaire about visionary leadership of school administrators and the change management in schools using Likert's five rating scale responses with reliability values of .980 and .991. Mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficients, and multiple stepwise regression were also analyses. The results of the research revealed, under the Office of Secondary Educational Service Area 38, that 1) the level of vision leadership of the school administrators in overall and in each aspect was at a high level; 2) the change management in schools in the whole and each level was at a high level; 3) visionary leadership of school administrators and change management in schools, in overall, had a high level of positive correlation at statistical significance of .01; 4) vision leadership of school administrators affecting change management for these variables: the vision distribution, compliance with vision, and the creation of innovation could create multiple linear regression equations to show relationships in the standard score format was $Z_y = .499 (Z_5) + .258 (Z_2) + .161 (Z_3)$.

Keywords: Visionary leadership, The change management, School administrators

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

บทนำ

สถานศึกษาเป็นองค์การทางสังคมมีหน้าที่ให้บริการด้านการศึกษาที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องบริหารให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ทันต่อสภาพปัญหาและความท้าทายใหม่ๆ ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคของอินเทอร์เน็ตและเครือข่าย (Internet of things) เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ พ.ศ.2558 สู่การ “สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต” การดำเนินงานตามเป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) ของประเทศสมาชิกยูเนสโก การสร้างประชาคมอาเซียน ตาม“แผนงานการศึกษาของอาเซียน พ.ศ.2559-2563 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) นโยบายประเทศไทย 4.0 โครงสร้างประชากรและสังคมผู้สูงอายุ ตลอดจนทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, น.1-19) จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้อนาคตการจัดการศึกษาไทยจะต้องปรับกระบวนการทัศน์ให้พร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำในการบริหารสถานศึกษา ต้องมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการคุณภาพ เพื่อประสิทธิภาพการทำงานสูงสุดขององค์กร ทั้งนี้เนื่องจากวิสัยทัศน์เป็นภาพอนาคตที่พึงประสงค์ จึงมีความสำคัญต่อผู้นำการศึกษาและสถานศึกษา โดยช่วยให้ผู้นำการศึกษาสร้างพลังและชี้ทางการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสม ปรับภาพการมองทิศทางการในระยะยาวของผู้นำให้กระจ่างชัดขึ้น ช่วยให้สมาชิกในองค์กรมีเป้าหมาย และพลังที่จะพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่ปรารถนา ส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติได้ (ปัทมา ปันทวิฑูร, 2561, น.1-10) ทั้งนี้กุลชลี จงเจริญ (2561, น.2-24) และกรมส่งเสริมการเกษตร (2557, น.2-3) ได้ระบุถึงความสำคัญของการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ดีจะทำให้องค์กรสามารถปรับตัวได้ทันกับสภาพปัญหาและความท้าทาย ช่วยให้เห็นโอกาสและภัยคุกคามต่างๆที่เกิดขึ้น สามารถปรับการดำเนินงานเพื่อคว้าโอกาสและจัดการกับภัยคุกคามได้อย่างเหมาะสมทันต่อเหตุการณ์ สามารถนำพาประเทศสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้อย่างเหมาะสม องค์กรสามารถจัดการกับทรัพยากรทางการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรไม่เกิดความสับสนวุ่นวายเมื่อต้องเผชิญกับความจำเป็นที่ต้องปรับเปลี่ยนการทำงานเนื่องจากมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง และองค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องไม่มีความขัดแย้งหากมีความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลง

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การสร้างทิศทาง โดยการพัฒนายุทธศาสตร์และกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นสำหรับการบรรลุความสำเร็จของวิสัยทัศน์ 2) การวางแผนที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับคน โดยมีการสื่อสารทุกรูปแบบกับกลุ่มที่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและประสานงานให้เข้าใจ ยอมรับในวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ดังกล่าว 3) สร้างแรงจูงใจแรงบันดาลใจให้สามารถเอาชนะอุปสรรคที่ขวางกั้นการเปลี่ยนแปลง 4) การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงระดับสำคัญและมีศักยภาพ มีประโยชน์สำหรับองค์กรในอนาคต (กุลชลี จงเจริญ, 2561, น.2-23) ผู้บริหารในยุคโลกาภิวัตน์จะต้องเป็นคนที่มีวิสัยทัศน์ที่จะมองไปข้างหน้าด้วยสายตาที่ยาวไกลที่สามารถวิเคราะห์เห็นกระแสของการเปลี่ยนแปลงและสามารถกำหนดเป็นทิศทางของการพัฒนาการบริหารได้ (วิจิตร ศรีอำน, 2539, น.1-5 อ้างถึงในเสน่ห์ จุย์โต, 2552, น.68) และเสน่ห์ จุย์โต (2552, น.3) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศนั้นปัจจัยแห่งความสำเร็จอยู่ที่ตัวผู้นำ ถ้าองค์กรได้ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ย่อมทำให้การนำพาองค์กรไปสู่ความได้เปรียบในการแข่งขัน ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์จะสามารถปรับตัวและเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและอนาคตทำให้องค์การนั้นๆ สามารถมองเห็นปัญหาและพร้อมสร้างความร่วมมือคนในองค์กร มีการมอบอำนาจให้กับกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่การเปลี่ยนแปลงตลอดจนการตรวจสอบ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

การเปลี่ยนแปลง และการสร้างวัฒนธรรมใหม่ให้กับองค์กรได้อย่างประสบผลสำเร็จ (รักเกียรติ หงส์ทอง และธนพงษ์ อดมทรัพย์, 2559, น.73) นอกจากนี้มีงานวิจัยของ นพรินทร์ สุบินรัตน์ (2561, น.67-82) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของ ผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง งานวิจัยของ เกษร ชันธะบุรณ์ และคณะ(2561, น.14-16) พบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง กับประสิทธิผลของสถานศึกษา งานวิจัยของ สุพรรณิ บุญหนัก (2561, น.197) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ เชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับความมีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และงานวิจัย ของ พิเชษฐ์ ภูเฉลิมตระกูล (2561, น.300-310) พบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์และการเป็นแบบอย่างที่ดีส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลของเทศบาล และภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ทั้ง 4 ตัวแปรร่วมกันทำนายประสิทธิผลขององค์กรได้ร้อยละ 49 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อประสิทธิผลของการบริหาร องค์กรและมีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาภาวะผู้นำ เชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ซึ่งมีหน้าที่บริหารการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพื่อบริการประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดสุโขทัยและ จังหวัดตาก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารการเปลี่ยนแปลง ในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
2. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารการเปลี่ยนแปลง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

กรอบแนวคิดการวิจัย

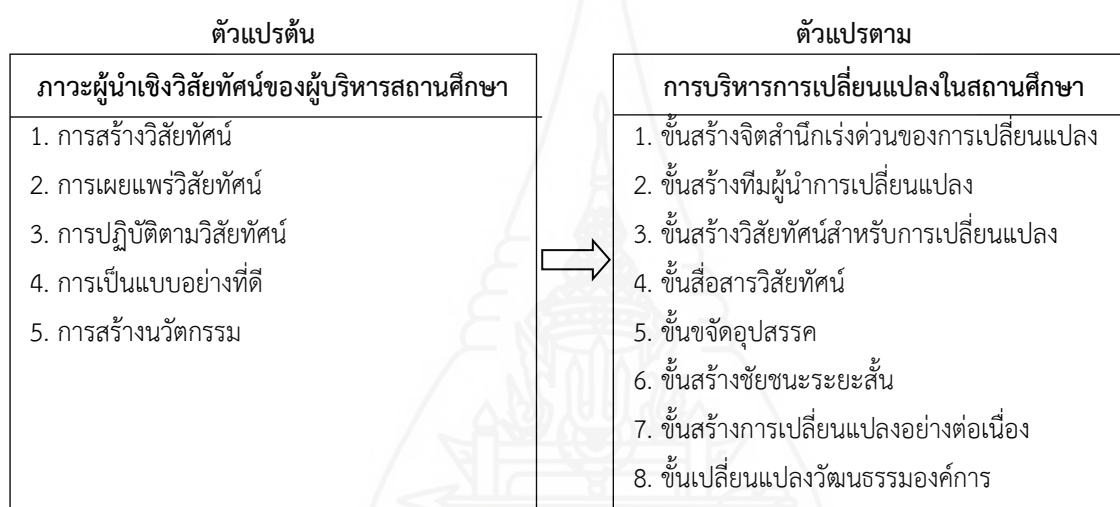
การศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยของนักวิชาการ เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ดังนี้ Daft (2005 อ้างถึงในพิชาภพ พันธุ์แพ 2555, น.182), Rock (2009 อ้างถึงใน นิกัญชลาลันเหลือ 2554, น.38), เนตร์พัฒนา ยาวีราข (2552), สมชาย เทพแสง (2552), ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2553), สุริพันธ์ เสนานุช (2553), สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2553), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553), นิกัญชลาลันเหลือ (2554) และชูชุกิ โยชิยุกิ (2561) ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำ เชิงวิสัยทัศน์ที่มีความใกล้เคียงกันทั้งด้านความหมายและการปฏิบัติ โดยใช้เกณฑ์การเลือกความถี่ตั้งแต่ 7 ข้อขึ้นไป ซึ่งพบว่า

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

มีองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี และ 5) การสร้างนวัตกรรม สำหรับการศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาใช้แนวคิดการบริหารการเปลี่ยนแปลงของ John P. Kotter 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขึ้นสร้างจิตสำนึกเร่งด่วนของการเปลี่ยนแปลง 2) ขึ้นสร้างทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) ขึ้นสร้างวิสัยทัศน์สำหรับการเปลี่ยนแปลง 4) ขึ้นสื่อสารวิสัยทัศน์ 5) ขึ้นจัดอุปสรรค 6) ขึ้นสร้างชัยชนะระยะสั้น 7) ขึ้นสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และ 8) ขึ้นเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร ดังแผนภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำนวน 47 แห่ง ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,105 คน มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 325 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 43 แห่ง กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของเครจซี่และมอร์แกน เลือกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือวิจัย 1 ชุด คือแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาและ การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน และวิทยฐานะของผู้ตอบแบบสอบถาม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำนวน 25 ข้อ (โดยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ นิโกญลล ลั่นเหลือ (2554) มีขอบเขตเนื้อหา ดังนี้ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี 5) การสร้างนวัตกรรม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำนวน 35 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นมาเอง มีขอบเขตเนื้อหา ดังนี้ 1) ขั้นตอนการวางแผนการเปลี่ยนแปลง 2) ขั้นตอนการดำเนินการเปลี่ยนแปลง 3) ขั้นตอนการติดตามการเปลี่ยนแปลง 4) ขั้นตอนการประเมินการเปลี่ยนแปลง 5) ขั้นตอนการสรุปผล 6) ขั้นตอนการขยายผล 7) ขั้นตอนการปรับปรุง 8) ขั้นตอนการประเมินผล

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย ได้นำเครื่องมือที่ได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .08-1.00 และตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับข้าราชการครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน มาวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบสอบถามโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่าข้อคำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .98 และข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา จำนวน 35 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .99

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานงานกับสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัย จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลพร้อมแบบสอบถามและซองบรรจุคืนโดยส่งทางไปรษณีย์ด่วน (EMS) แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในส่วนแบบสอบถามที่ได้รับไม่สมบูรณ์ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามอีกครั้งเพื่อให้ครบตามจำนวน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 325 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ครบตามกลุ่มเป้าหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยเลือกวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับสมมติฐาน ดังนี้

1) วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 เป็นรายข้อและรายด้าน โดยหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean, $\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation, S.D.) โดยมีเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลจากช่วงคะแนนเฉลี่ยดังนี้ 5.00-4.51=มากที่สุด, 4.50-3.51=มาก, 3.50-2.51=ปานกลาง, 2.50-1.51=น้อย, 1.50-1.00=น้อยที่สุด

2) วิเคราะห์สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 เป็นรายข้อและรายด้าน โดยหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean, $\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation, S.D.) โดยมีเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลจากช่วงคะแนนเฉลี่ยดังนี้ 5.00-4.51=มากที่สุด, 4.50-3.51=มาก, 3.50-2.51=ปานกลาง, 2.50-1.51=น้อย, 1.50-1.00=น้อยที่สุด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายระดับสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Hinkle D. E. (1998, p.118) ดังนี้ 0.00-0.30=ระดับต่ำมาก, 0.31-0.50=ระดับต่ำ, 0.51-0.70=ระดับปานกลาง, 0.71-0.90=ระดับสูง, 0.91-1.00=ระดับสูงมาก

4) วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 โดยใช้การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

ข้อมูลส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	111	34.20
	หญิง	214	65.80
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	145	44.60
	ปริญญาโท	172	52.90
	ปริญญาเอก	8	2.50
ตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน	ผู้บริหารสถานศึกษา	18	5.50
	รองผู้อำนวยการ	10	3.10
	ครูผู้สอน	297	91.40
วิทยฐานะ	ไม่มีวิทยฐานะ	92	28.30
	ชำนาญการ	108	33.20
	ชำนาญการพิเศษ	123	37.80
	เชี่ยวชาญ	2	0.60

จากการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 325 คน จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.80 จบการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 52.90 ดำรงตำแหน่งครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 91.40 ผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 5.50 และส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 37.80 รองลงมาคือวิทยฐานะชำนาญการ คิดเป็นร้อยละ 33.20

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10
The 10th STOU National Research Conference

ส่วนผลการเก็บข้อมูลตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 และตอนที่ 3 สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	แปลผล (5 ระดับ*)
การสร้างวิสัยทัศน์	4.21	0.59	มาก
การเผยแพร่วิสัยทัศน์	4.18	0.61	มาก
การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์	4.23	0.69	มาก
การเป็นแบบอย่างที่ดี	4.30	0.60	มาก
การสร้างนวัตกรรม	4.16	0.64	มาก
เฉลี่ยรวม	4.22	0.56	มาก

หมายเหตุ * : 5.00-4.51=มากที่สุด, 4.50-3.51=มาก, 3.50-2.51=ปานกลาง, 2.50-1.51=น้อย, 1.50-1.00=น้อยที่สุด

ในภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.22, S.D.=0.56) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.30, S.D.=0.60) รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ($\bar{x}$ = 4.23, S.D.=0.69) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ($\bar{x}$ = 4.21, S.D.=0.59) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ ($\bar{x}$ = 4.18, S.D.=0.61) และด้านการสร้างนวัตกรรม ($\bar{x}$ = 4.16, S.D.=0.64)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จำแนกเป็นรายด้าน

สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	แปลผล (5 ระดับ*)
ขั้นสร้างจิตสำนึกเร่งด่วนของการเปลี่ยนแปลง	4.06	0.63	มาก
ขั้นสร้างทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.08	0.68	มาก
ขั้นสร้างวิสัยทัศน์สำหรับการเปลี่ยนแปลง	4.14	0.76	มาก
ขั้นสื่อสารวิสัยทัศน์	4.04	0.66	มาก
ขั้นจัดอุปสรรค	4.05	0.67	มาก
ขั้นสร้างชัยชนะระยะสั้น	4.11	0.69	มาก
ขั้นสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง	4.19	0.66	มาก
ขั้นเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร	4.12	0.69	มาก
เฉลี่ยรวม	4.10	0.61	มาก

หมายเหตุ * : 5.00-4.51=มากที่สุด, 4.50-3.51=มาก, 3.50-2.51=ปานกลาง, 2.50-1.51=น้อย, 1.50-1.00=น้อยที่สุด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10
The 10th STOU National Research Conference

ในภาพรวม พบว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.10$, S.D.=0.61) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ขั้นสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=4.19$, S.D.=0.66) รองลงมาคือ ขั้นสร้างวิสัยทัศน์สำหรับการเปลี่ยนแปลง ($\bar{x}=4.14$, S.D.=0.76) ขั้นเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{x}=4.12$, S.D.=0.69) ขั้นสร้างชัยชนะระยะสั้น ($\bar{x}=4.11$, S.D.=0.69) ขั้นสร้างทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{x}=4.08$, S.D.=0.68) ขั้นสร้างจิตสำนึกเร่งด่วนของการเปลี่ยนแปลง ($\bar{x}=4.06$, S.D.=0.63) ขั้นจัดอุปสรรค ($\bar{x}=4.05$, S.D.=0.67) และขั้นสื่อสารวิสัยทัศน์ ($\bar{x}=4.04$, S.D.=0.66)

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

ภาวะผู้นำ เชิงวิสัยทัศน์ของ ผู้บริหาร สถานศึกษา	การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา									ระดับความสัมพันธ์*
	ขั้นสร้างจิตสำนึกเร่งด่วน ของการเปลี่ยนแปลง	ขั้นสร้างทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลง	ขั้นสร้างวิสัยทัศน์ สำหรับการเปลี่ยนแปลง	ขั้นสื่อสารวิสัยทัศน์	ขั้นจัดอุปสรรค	ขั้นสร้างชัยชนะระยะสั้น	ขั้นสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง	ขั้นเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร	รวม	
การสร้าง วิสัยทัศน์	0.602**	0.621**	0.542**	0.624**	0.588**	0.618**	0.614**	0.527**	0.686**	ปานกลาง
การเผยแพร่ วิสัยทัศน์	0.717**	0.714**	0.603**	0.711**	0.699**	0.712**	0.727**	0.699**	0.779**	สูง
การปฏิบัติ ตามวิสัยทัศน์	0.595**	0.636**	0.575**	0.639**	0.591**	0.617**	0.620**	0.610**	0.682**	ปานกลาง
การเป็น แบบอย่างที่ดี	0.634**	0.637**	0.591**	0.634**	0.579**	0.641**	0.632**	0.628**	0.695**	ปานกลาง
การสร้าง นวัตกรรม	0.764**	0.761**	0.650**	0.755**	0.727**	0.749**	0.724**	0.724**	0.817**	สูง
รวม	0.749**	0.762**	0.670**	0.761**	0.720**	0.755**	0.750**	0.731**	0.824**	สูง
ระดับ ความสัมพันธ์*	สูง	สูง	ปานกลาง	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	สูง	

หมายเหตุ* : 0.00-0.30=ระดับต่ำมาก, 0.31-0.50=ระดับต่ำ, 0.51-0.70=ระดับปานกลาง, 0.71-0.90=ระดับสูง, 0.91-1.00=ระดับสูงมาก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา เป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทุกด้าน โดยการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาขั้นสร้างทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด ($r=0.762^{**}$) ส่วนขั้นสื่อสารวิสัยทัศน์ ($r=0.761^{**}$) ขั้นสร้างชัยชนะระยะสั้น ($r=0.755^{**}$) ขั้นสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ($r=0.750^{**}$) ขั้นสร้างจิตสำนึกเร่งด่วนของการเปลี่ยนแปลง ($r=0.749^{**}$) ขั้นเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์การ ($r=0.731^{**}$) ขั้นจัดอุปสรรค ($r=0.720^{**}$) และขั้นสร้างวิสัยทัศน์สำหรับการเปลี่ยนแปลง ($r=0.749^{**}$) มีความสัมพันธ์รองลงมาตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาในภาพรวมกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในทุกด้าน โดยระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสร้างนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสูงสุด ($r=0.817^{**}$) ส่วนด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ($r=0.779^{**}$) การเป็นแบบอย่างที่ดี ($r=0.695^{**}$) การสร้างวิสัยทัศน์ ($r=0.686^{**}$) และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ($r=0.682^{**}$) มีความสัมพันธ์รองลงมาตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r=0.824^{**}$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแบบขั้นตอนของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

ตัวแปรชุดที่ 1	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน		
	B	Std. Error	β	t	p-value
(Constant)	.459	.131		3.515	.001**
การสร้างนวัตกรรม (X_5)	.472	.049	.499	9.593	.000**
การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (X_2)	.258	.055	.258	4.657	.000**
การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (X_3)	.142	.038	.161	3.680	.000**
$R=.847$ $R^2=.718$ Adjusted $R^2=.716$ Std. Error=.32407 $F=13.543^{**}$					

หมายเหตุ ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถทำนายการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสามารถทำนายพฤติกรรมได้ประมาณร้อยละ 71.8 มีความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.32407 โดยด้านการสร้างนวัตกรรม (X_5) ($\beta=.499$) มีความสามารถทำนายสูงสุด ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ (X_2) ($\beta=.258$) และด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (X_3) ($\beta=.161$) มีความสามารถในการทำนายรองลงมาตามลำดับ ส่วนตัวแปรด้านการสร้างวิสัยทัศน์ (X_1) และด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี (X_4) เมื่อทำการวิเคราะห์แล้วไม่พบความสามารถในการทำนายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สามารถสร้างสมการพยากรณ์แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

สถานศึกษากับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในรูปแบบ
คะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z_Y = .499 (Z_5) + .258 (Z_2) + .161 (Z_3)$

อภิปรายผล

1. ข้อค้นพบเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

จากการวิจัยพบว่าระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 มีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทั้งด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านการสร้างนวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของนนทิพร สำน้อย (2557) พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ ไชยเจริญ (2557) พบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของทองคำ พิมพา (2556) พบว่า ระดับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ทุกคนต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตรการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษามีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารงานสอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ประกอบกับกระบวนการคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาแบบใหม่เน้นคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ นอกจากนี้ในช่วงที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งระยะเวลา 1 ปี ต้องได้รับการประเมินสัมฤทธิ์ผลการปฏิบัติงานด้านต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, น.2)

2. ข้อค้นพบเกี่ยวกับระดับสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

จากการวิจัย พบว่า ระดับสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ขั้นสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ขั้นสร้างวิสัยทัศน์สำหรับการเปลี่ยนแปลง ขั้นเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร ขั้นสร้างชัยชนะระยะสั้น ขั้นสร้างทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลง ขั้นสร้างจิตสำนึกเร่งด่วนของการเปลี่ยนแปลง ขั้นจัดอุปสรรค และขั้นสื่อสารวิสัยทัศน์ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ได้ให้ความสำคัญกับขั้นตอนดำเนินการบริหารการเปลี่ยนแปลงทั้ง 8 ขั้นตอนในระดับมาก สอดคล้องกับจอห์น พี คอตเตอร์, (2559, น.11-12) ที่กล่าวว่า การแปรรูปองค์การนั้นต้องก้าวไปตามขั้นตอนต่างๆ ซึ่งแต่ละขั้นตอนต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน การละเลยขั้นตอนเหล่านั้นอาจทำให้ไม่ได้รับผลลัพธ์อย่างที่ตั้งใจไว้ ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งอาจมีผลกระทบที่ร้ายแรงทำให้องค์การเสียแรงขับเคลื่อนที่จะเดินหน้าเปลี่ยนแปลงได้ และสอดคล้องกับ ไมค์ เบียร์, (2556, น.163) ที่กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงขนาดเล็กๆ นั้นง่ายต่อการจัดการ มีโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จได้ดีกว่าการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ และทำให้องค์การมีความพร้อมต่อการแข่งขัน ทำให้คนพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสามารถทำให้องค์กรมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

แบบต่อเนื่องโดยการติดตามสังเกตสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งก็คือการวิเคราะห์องค์กรที่เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างวิสัยทัศน์

3. ข้อค้นพบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

จากการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r=0.824^{**}$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ รักเกียรติ หงษ์ทอง และธนพงษ์ อุดมทรัพย์, (2559) กล่าวถึง ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในบริบทการนำการเปลี่ยนแปลง ดังนี้ ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์สู่การนำการเปลี่ยนแปลงด้วยการสร้างความร่วมมือ โดยการสร้างความรู้สึว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญมีเตรียมบุคลากรให้พร้อมและสร้างทัศนคติทางบวกต่อการเปลี่ยนแปลง มีการเพิ่มอำนาจให้บุคลากรที่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงเพิ่มตำแหน่งที่สำคัญให้กับผู้มีความสามารถในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการตรวจสอบความก้าวหน้าของการเปลี่ยนแปลง โดยการตรวจปัจจัยด้านบุคลากร กระบวนการ และการประเมินความก้าวหน้า และมีการเปลี่ยนแปลงโดยการสร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงบวก ด้วยการปลูกฝังความเชื่อให้บุคลากรมีพฤติกรรมตามท้องถื่นความต้องการ

4. ข้อค้นพบเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการสร้างนวัตกรรมสามารถร่วมกันทำนายการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาได้จริง แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และด้านการสร้างนวัตกรรมนั้นส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาในขั้นตอนต่างๆ ทั้ง 8 ขั้นตอน คือขั้นสร้างจิตสำนึกเร่งด่วนของการเปลี่ยนแปลง ขั้นสร้างทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลง ขั้นสร้างวิสัยทัศน์สำหรับการเปลี่ยนแปลง ขั้นสื่อสารวิสัยทัศน์ ขั้นจัดอุปสรรค ขั้นสร้างชัยชนะระยะสั้น ขั้นสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และขั้นเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์จะสามารถมองเห็นภาพในอนาคตของสถานศึกษา สามารถกำหนดวิสัยทัศน์สถานศึกษา อธิบายวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาให้ครูและบุคลากรเข้าใจตรงกันมองเห็นภาพวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้ชัดเจน โน้มน้าว จูงใจให้ยอมรับวิสัยทัศน์ ตระหนักถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์พร้อมอุทิศตนทำงานให้บรรลุเป้าหมายวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาได้กำกับครูและบุคลากรในการกำหนดกลยุทธ์ แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ มอบอำนาจและความไว้วางใจในการทำงาน มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานพร้อมให้การสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อการบริหารงานตามแผนงานโครงการ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง รวมทั้งผู้บริหารที่มีความสามารถ ด้านการสร้างนวัตกรรม มีความคิดสร้างสรรค์ ถ้าเปลี่ยนแปลง ให้การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ แก่ครูและบุคลากรในการสร้างนวัตกรรมใช้นวัตกรรมพัฒนานวัตกรรมและเผยแพร่วัตกรรม การกำหนดโครงสร้างการส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมของสถานศึกษา สอดคล้องกับธนา ศิริวัลลภ และชัยพงษ์ พงษ์พานิช (2553, น.55-56) กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงองค์กรสำเร็จ ประกอบด้วย ความจริงใจของผู้บริหารระดับสูง การผลักดันให้เกิด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

การเปลี่ยนแปลงจากระบบบนลงล่าง การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและเป็นประสิทธิผล สังเกตความเสี่ยงอย่างใกล้ชิด และการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัย พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ด้านการสร้างนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ด้านการสร้างนวัตกรรม ด้วยการผลักดันการสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาโดยกำหนดโครงสร้างการส่งเสริมพัฒนานวัตกรรมของสถานศึกษา การให้การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กล้าเปลี่ยนแปลง กระตุ้นครูในการสร้างนวัตกรรม พัฒนานวัตกรรม การนิเทศติดตามประเมินผล และผู้บริหารควรเรียนรู้นวัตกรรมให้สามารถใช้นวัตกรรม และเผยแพร่นวัตกรรมได้

1.2 จากการวิจัย พบว่าการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ขึ้นสื่อสารวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นสถานศึกษาควรระดมให้ทีมผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้อธิบายวิสัยทัศน์ กลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงการนำวิสัยทัศน์มาประยุกต์ใช้กับการทำงาน ใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสื่อสารวิสัยทัศน์เพื่อให้ครูและบุคลากรเห็นภาพวิสัยทัศน์ใหม่ชัดเจน เชื่อมโยงว่าเปลี่ยนแปลงสำเร็จแล้วสถานศึกษาจะดีกว่าที่เป็นอยู่เดิม รวมถึงมีการพูดคุยถึงข้อดีข้อเสียของครูและบุคลากรที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้วยความจริงใจ

1.3 จากการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาในระดับสูง และพบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสร้างนวัตกรรมด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ และด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษารวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ โดยเฉพาะด้านการสร้างนวัตกรรม ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ และด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เพื่อเป็นการต่อยอดความรู้และเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ผู้วิจัยสามารถศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร่วมด้วย

2.2 เนื่องจากผลการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 นี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลยืนยันผลการวิจัยที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นควรมีการศึกษาวิจัยหัวข้อดังกล่าวในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2557). แนวการศึกษา ชุมวิชาการบริการการเปลี่ยนแปลงในงานส่งเสริมการเกษตร
หลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะนักส่งเสริมการเกษตรระดับชำนาญการพิเศษ. สืบค้น 20 มิถุนายน 2562,
จาก http://www.k-station.doae.go.th/kstation/wp-content/uploads/AEK_302.pdf.
- กุลชลี จงเจริญ. (2561). ภาวะผู้นำและการบริหารการเปลี่ยนแปลง. ในแนวการศึกษาชุมวิชาการพัฒนาทักษะ
และประสบการณ์วิชาชีพสำหรับผู้บริหารทางการศึกษา. หน่วยที่2. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เกษร ชันธะบุรณ์, สุเทพ เมย์ไธสง และกุศล ศรีสาร. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร
กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. วารสารบัณฑิตสาเกต
ปริทรรศน์, 1(4), 9-18.
- จอห์น พี. คอตเตอร์. (2559). กลยุทธ์ และการจัดการเปลี่ยนแปลง [On Change] (คมสัน ขจรชีพพันธุ์งาม, ผู้แปล).
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด.
- ชูชุกิ โยชิยุกิ. (2561). ผู้นำก็ต้องมีโคซ [25 Things the Leader Must Know], (ทินภาส พาพะนิษฐ์, ผู้แปล).
สมุทรสาคร: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- ทองคำ พิมพ์า. (2556). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการ
ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอ่างทอง (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทัศนีย์ ไชยเจริญ. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับบรรยากาศองค์การโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา อำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
(วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนา ศิริวัลลภ, และชัยพงษ์ พงษ์พานิช. (2553). Sasin Organization Handbook: การบริหารการเปลี่ยนแปลงองค์กร.
นนทบุรี: โรงพิมพ์มติชนปากเกร็ด.
- นพรินทร์ สุบินรัตน์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. (วิทยานิพนธ์บริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง.
- นิกัญชลาล ลั่นเหลือ. (2554). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
(วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2558). การพัฒนาองค์การและการเปลี่ยนแปลง [Organization Development and Change].
กรุงเทพฯ: บริษัท ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- นนทิพร สาน้อย. (2557). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคเหนือตอนล่าง. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปัทมา ปันทังกูร. (2561). ภาวะผู้นำและการบริหารการเปลี่ยนแปลง. ในแนวการศึกษาชุมวิชาการพัฒนาทักษะ
และประสบการณ์วิชาชีพสำหรับผู้บริหารทางการศึกษา. หน่วยที่1. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิชาภพ พันธุ์แพ. (2555). ผู้นำกับการจัดการการเปลี่ยนแปลง [Leadership and Change Management].
(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10
The 10th STOU National Research Conference

- พิเชษฐ์ ภู่อลิตรตระกูล. (2561). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลบางเตย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี (วิทยานิพนธ์). สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2553). ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไมค์, เปียร์. (2556). การบริหารการเปลี่ยนแปลง [Managing Change and Transition] (ภักดี เมฆจำเริญ, ผู้แปล). (พิมพ์ ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด.
- รักเกียรติ หงส์ทอง และธนพงษ์ อุดมทรัพย์. (2559). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในบริบทการนำการเปลี่ยนแปลง. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์, 2(18), 73.
- เสน่ห์ จัฏโธ. (2552). วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ผู้นำยุคใหม่. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุพรรณิ บุญหนัก. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับความมีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (วิทยานิพนธ์บริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง.
- สุริพันธ์ แสนานุช. (2553). Visionary leadership: กรณีศึกษาโรงพยาบาลสงขลาครินทร์. กรุงเทพฯ: สถาบันรางวัลคุณภาพแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน: คู่มือสมรรถนะทางการบริหาร. นนทบุรี: บริษัทประชุมการช่าง จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). รายงานการศึกษาไทย พ.ศ.2561 (Education in Thailand 2018). กรุงเทพฯ: บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สมชาย เทพแสง. (2552). ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์: รูปแบบใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนในทศวรรษหน้า. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Hinkle, D.E., William, W. and Stephen G.J. (1998). Applied statistics for the behavior sciences. 4th ed. Houghton Mifflin, New York.